

Dosarul nr. 2ra-1408/22
2-21042313-01-2ra-03102022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: N. Russu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Pahopol, V. Mihaila, R. Pulbere)

DECIZIE

28 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Maria Ghervas
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Dumitru Lari, succedat în drepturi de către Svetlana Cerari-Lari,

în cauza civilă, la cererea depusă de Dumitru Lari, succedat în drepturi de către Svetlana Cerari-Lari, persoane interesate Serviciul Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală mun. Chișinău, Eugenia Lari și Svetlana Cerari-Lari cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii,

împotriva deciziei din 05 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Eugenia Lari, reprezentată de avocatul Artur Tarlapan și a fost casată hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, fiind emisă o hotărâre nouă, prin care cererea a fost respinsă,

constată:

La data de 22 martie 2021, Dumitru Lari a depus cerere cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii, persoane interesate Serviciul Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală mun. Chișinău, Eugenia Lari și Svetlana Cerari-Lari.

În motivarea cererii petiționarul a indicat că după decesul mamei Agafia Lari la data de 10 ianuarie 1968 și al tatălui Nichita Lari la data de 09 martie 1991, a rămas patrimoniul succesoral compus din casa de locuit din mun. Chișinău, XXXXX. La 01 aprilie 1981 tatăl Nichita Lari a lăsat testament, prin care i-a testat toată averea, fiind unicul moștenitor legal.

A menționat că după decesul părinților, nu s-a adresat la notar pentru a depune declarație de acceptare a succesiunii, însă, a intrat în posesiunea patrimoniului succesoral al acestora, exercitând folosința și posesia asupra terenului și a casei de locuit, fapt confirmat prin achitarea impozitelor pe imobil și a tuturor serviciilor comunale. Deși prin acțiunile sale a acceptat în mod tacit moștenirea, totuși, notarul Daniela Melnic a refuzat deschiderea dosarelor succesoriale și eliberarea certificatului de moștenitor, sugerându-i să se adreseze în instanța de judecată pentru constatarea faptului intrării în posesiunea averii succesoriale a defuncților.

Dumitru Lari și-a întemeiat cererea în baza dispozițiilor art. 1516 alin. (3), (4) din Codul civil, art. 281 alin. (1) lit. f), 282, 284 din Codul de procedură civilă și a solicitat constatarea faptului acceptării succesiunii rămase după decesul părinților Agafia Lari și Nichita Lari și anume, a bunului imobil situat în mun. Chișinău, XXXXX, ca urmare a intrării în posesiunea patrimoniului succesoral.

Prin hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost admisă cererea și s-a constatat faptul acceptării de către Dumitru Lari a succesiunii rămase după decesul lui Nichita Lari, care s-a produs la 09 martie 1991, prin intrarea în posesiunea bunurilor din masa succesorală a acestuia, care constă din bunul imobil amplasat în mun. Chișinău, XXXXX, înregistrat la 24 mai 1990 conform certificatului de înregistrare în Registrul nr. 1 cu numărul 536, cu suprafața totală de 23,5 m.p.

La data de 14 ianuarie 2022 Eugenia Lari, reprezentată de avocatul Artur Tarlapan, a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și emiterea unei hotărâri noi, prin care cererea să fie respinsă.

Prin decizia din 05 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul declarat de Eugenia Lari, reprezentată de avocatul Artur Tarlapan și a fost casată hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care cererea depusă de Dumitru Lari a fost respinsă ca neîntemeiată.

La data de 14 iulie 2022, Dumitru Lari a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 05 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău și menținerea hotărârii din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În motivarea recursului Dumitru Lari a indicat că instanța de apel a aplicat și interpretat eronat normele de drept material, precum și nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante ale cauzei.

A menționat că instanța de apel eronat a stabilit lipsa temeiurilor pentru admiterea cererii, or, probele prezentate demonstrează exercitarea folosinței asupra bunului imobil din masa succesorală a defunctului Nichita Lari și intenția de a accepta moștenirea după decesul tatălui său.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la 05 iulie 2022, iar cererea de recurs a fost depusă la 14 iulie 2022, în termenul prevăzut de lege.

La 04 octombrie 2022, copia recursului a fost expediată în adresa intimațiilor Serviciul Fiscal de Stat, Eugenia Lari și Svetlana Cerari-Lari, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 161, 163-166).

Prin referința depusă la 14 noiembrie 2022, Eugenia Lari, reprezentată de avocatul Artur Tarlapan, a solicitat respingerea recursului declarat de Dumitru Lari și menținerea deciziei instanței de apel.

La 16 noiembrie 2022 Svetlana Cerari-Lari a depus referință, prin care a solicitat admiterea recursului declarat de Dumitru Lari, casarea deciziei din 05 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău și menținerea hotărârii din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Prin încheierea din 21 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, în legătură cu decesul lui Dumitru Lari la data de 04 august 2022 (f.d. 158), recurentul Dumitru Lari a fost înlocuit cu succesorul în drepturi Svetlana Cerari-Lari.

În conformitate cu art. 440 alin. (2) din Codul de procedură civilă, completul din 3 judecători prin încheierea din 21 decembrie 2022 a considerat recursul admisibil și a dispus examinarea fondului de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele cauzei în raport cu recursul declarat și obiecțiile expuse în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, dispunând scoaterea cererii de pe rol, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, dispunând încetarea procesului ori scoaterea cererii de pe rol dacă există temeiurile prevăzute la art.265 și 267.

Din materialele dosarului rezultă că Dumitru Lari este feciorul lui Nichita Lari, decedat la data de 09 martie 1991 și al Agafiei Lari, decedată la 10 ianuarie 1968 (f.d. 7, 8, 9).

Prin testamentul din 01 aprilie 1981 Nichita Lari a testat toată averea pe care o va avea la data decesului, inclusiv casa de locuit din satul XXXXX, lui Dumitru Lari (f.d. 22).

Potrivit Certificatului de înregistrare pentru dreptul de a deține construcția din 24 mai 1990, casa de locuit amplasată în satul XXXXX, cu suprafața totală de 23,5 m.p. și beciul cu suprafața de 18,2 m.p., aparțin cu drept de proprietate lui Nichita Lari, în temeiul certificatului Sovietului sătesc Sîngera nr. 320 din 23 aprilie 1990 (14).

Din confirmarea privind lipsa înregistrării dosarului succesoral, eliberată de Ministerul Justiției, Centrul de evidență a gajului, actelor notariale și a debitorilor, rezultă că la 01 martie 2021, în registrul Dosarelor succesorale și al testamentelor nu este deschisă procedură succesorală după decesul lui Nichita Lari, decedat la 09 martie 1991, precum și nu sunt înregistrate testamente din numele acestuia (f.d. 24).

Conform extrasului din Registrul bunurilor imobile (f.d. 10), Dumitru Lari este coproprietarul, împreună cu Svetlana Cerari-Lari, a 1/2 cotă-parte din bunurile imobile

cu nr. cadastrale XXXXX, situate în mun. Chișinău, XXXXX, în temeiul certificatului Sovietului Sătesc nr. 349 din 23 aprilie 1990, certificatului de moștenitor nr. 1-144 din 29 octombrie 2000 și titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 42303/00 din 06 septembrie 2000.

Anterior situației descrise supra, Dumitru Lari a fost proprietarul a 1/2 cotă-parte din bunul imobil cu nr. cadastral XXXXX – teren pentru construcții, situat în mun. Chișinău, XXXXX, în temeiul titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 42303/00 din 06 septembrie 2000 și proprietarul bunurilor imobile cu nr. cadastrale XXXXX, situate în mun. Chișinău, XXXXX, în temeiul certificatului Sovietului Sătesc Sîngera nr. 349 din 23 septembrie 1990.

Conform extrasului din Registrul bunurilor imobile, dreptul de proprietate asupra 1/2 cotă-parte din bunul imobil cu nr. cadastral XXXXX – teren pentru construcții, cu suprafața de 0,5108 ha, situat în mun. Chișinău, XXXXX, este înregistrat după Mihail Lari, în temeiul titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 42305/00 din 06 septembrie 2000.

Prin răspunsul nr. 11/12c-06/144 din 17 martie 2021 (f.d. 54), Agenția Servicii Publice, Departamentul cadastru a comunicat lui Dumitru Lari și Svetlanei Lari că potrivit dosarelor cadastrale din arhivă, construcțiile de pe terenul nr. cadastral XXXXX sunt înregistrate după: Nichita Lari în baza certificatului Sovietului Sătesc Sîngera nr. 320 din 23 aprilie 1990, Dumitru Lari în baza certificatului Sovietului Sătesc Sîngera nr. 349 din 23 aprilie 1990 și Mihail Lari în baza certificatului Sovietului Sătesc Sîngera nr. 352 din 19 noiembrie 1990. Conform planurilor lotului din 15 aprilie 1990, 23 aprilie 1990 și 23 noiembrie 1990, s-a constatat că a avut loc inventarierea tehnică pentru 3 bunuri imobile ce se considerau bunuri imobile separate. Respectiv, în cadrul lucrărilor masive au fost eronat identificate bunurile imobile și perfectat titlul de autentificare a dreptului deținătorului de teren din 06 septembrie 2000 (câte 1/2 cotă-parte pentru Dumitru Lari și Mihail Lari).

Înaintând prezenta cerere în procedură specială, Dumitru Lari a solicitat constatarea faptului acceptării succesiunii rămase după decesul părinților Agafia Lari și Nichita Lari și anume, a bunului imobil situat în mun. Chișinău, XXXXX, ca urmare a intrării în posesiunea patrimoniului succesoral.

Prima instanță, fiind investită cu judecarea prezentei cauze, a ajuns la concluzia de a admite cererea și a constatat faptul acceptării de către Dumitru Lari a succesiunii rămase după decesul lui Nichita Lari, care s-a produs la 09 martie 1991, prin intrarea în posesiunea bunurilor din masa succesorală a acestuia, care constă din bunul imobil amplasat în mun. Chișinău, XXXXX, înregistrat la 24 mai 1990 conform certificatului de înregistrare în Registrul nr. 1, cu numărul 536, cu suprafața totală de 23,5 m.p.

Ulterior, instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelului declarat de Eugenia Lari, a ajuns la concluzia temeiniciei acestuia și a casat hotărârea primei instanțe, fiind emisă o hotărâre nouă, prin care cererea depusă de Dumitru Lari a fost respinsă ca neîntemeiată.

Analizând circumstanțele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe urmează a fi casate integral, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 282 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească constată faptul cu valoare juridică în cazul în care:

a) acesta generează, în virtutea legii, următoarele efecte juridice: apariția, modificarea sau încetarea unor drepturi personale sau patrimoniale ale petiționarului;

b) petiționarul nu are o altă posibilitate de a obține sau de a restabili documentele care ar certifica faptul juridic a cărui constatare o solicită;

c) constatarea faptului nu este legată de soluționarea unui litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

Dacă, în cadrul examinării cauzei de constatare a unui fapt cu valoare juridică, apare un litigiu de drept care nu ține de competența instanțelor judecătorești, instanța examinează cererea de constatare a acestui fapt în procedură specială.

Potrivit art. 267 lit. 1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care: la examinarea cauzei în procedură specială se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești.

Din normele legale citate rezultă că procedura specială este o procedură nelitigioasă caracterizată, în general, prin lipsa unui litigiu de drept. Numai dacă, în cadrul examinării cauzei de constatare a unui fapt care are valoare juridică apare un litigiu de drept care nu ține de competența instanțelor judecătorești, instanța examinează cererea de constatare a acestui fapt în procedură specială.

Dacă în cadrul examinării cauzei se constată un litigiu de drept de competența instanței judecătorești, aceasta este obligată să emită o încheiere de scoatere de pe rol a cererii, explicându-i petiționarului și altor persoane interesate dreptul lor de a soluționa litigiul în procedură contencioasă în instanța competentă, cu respectarea prevederilor art. 167 și 168 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, deși obiectul cererii lui Dumitru Lari este constatarea faptului acceptării succesiunii, care, de regulă, se examinează în procedură specială, totuși, în speță se conturează prezența unui litigiu de drept.

În confirmarea concluziei date, instanța de recurs reține că, după cum a fost constatat supra, bunul imobil cu nr. cadastral XXXXX – teren pentru construcții cu suprafața de 0,5108 ha, situat în mun. Chișinău, XXXXX, este înregistrat cu drept de proprietate în mărime de 1/2 cotă-parte după Mihail Lari, în temeiul titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren nr. 42305/00 din 06 septembrie 2000.

Eugenia Lari, care a fost atrasă în prezentul proces în calitate de persoană interesată, este succesorul lui Mihail Lari, în temeiul certificatului de moștenitor nr. 4366, precum rezultă din răspunsul nr. 11/12c-06/144 din 17 martie 2021 al Agenției Servicii Publice, Departamentul cadastru (f.d. 54).

În referința depusă la 18 octombrie 2021 (f.d. 61-62), Eugenia Lari a indicat că nu este de acord cu cererea petiționarului Dumitru Lari, care cere constatarea faptului acceptării succesiunii asupra unei construcții ce nu există, întrucât construcția cu suprafața de 23,5 m.p. de pe terenul situat în mun. Chișinău, XXXXX, recunoscută cu drept de proprietate pe numele lui Nichita Lari, a fost demolată de către ultimul și pe locul acesteia au fost demarate lucrări neautorizate de construcție a unei case de locuit individuale.

Eugenia Lari a invocat că lucrările de construcție au fost executate fără acordul ei și consideră că în speță există un litigiu de drept.

Reieșind din cele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanțele ierarhic inferioare eronat au examinat cauza în procedură specială, deoarece în speță se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești, motiv din care cererea urma să fie scoasă de pe rol.

Astfel, instanța de fond greșit a considerat că la caz nu ar persista un litigiu de drept între Dumitru Lari și Eugenia Lari, iar instanța de apel, deși a constatat că circumstanțele de fapt invocate în cerere identifică o situație contradictorie, totuși, nu a dispus scoaterea cererii de pe rol și a examinat-o în procedură specială.

Prin urmare, instanța de recurs relevă că în speță se impune aplicarea prevederilor art. 280 alin. (3) din Codul de procedură civilă, care expres stipulează că, dacă la depunerea cererii sau la examinarea cauzei în procedură specială, se constată un litigiu de drept ce ține de competența instanțelor judecătorești, instanța restituie cererea sau o scoate de pe rol printr-o încheiere și explică petiționarului și persoanelor interesate dreptul lor de a soluționa litigiul în procedură de acțiune civilă la instanța competentă.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că la examinarea cauzei în procedură specială s-a constatat prezența unui litigiu de drept, ce ține de competența instanțelor judecătorești, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, cu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei hotărâri noi sub formă de încheiere, prin care se scoate de pe rol cererea depusă de Dumitru Lari, succedat în drepturi de către Svetlana Cerari-Lari.

Totodată, instanța de recurs consideră necesar de a explica Svetlanei Cerari-Lari că după înlăturarea circumstanțelor care au dus la scoaterea cererii de pe rol, poate adresa instanței de judecată o nouă cerere, conform dispozițiilor generale.

În conformitate cu art. 267 lit. 1), 445 alin. (1) lit. d) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de Dumitru Lari, succedat în drepturi de către Svetlana Cerari-Lari.

Se casează integral decizia din 05 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 20 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, la cererea depusă de Dumitru Lari, succedat în drepturi de către Svetlana Cerari-Lari, persoane interesate Serviciul Fiscal de Stat, Direcția Generală Administrare Fiscală mun. Chișinău, Eugenia Lari și Svetlana Cerari-Lari cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și se pronunță o hotărâre nouă sub formă de încheiere, prin care:

Se scoate de pe rol cererea depusă de Dumitru Lari, succedat în drepturi de către Svetlana Cerari-Lari, persoane interesate Serviciul Fiscal de Stat, Direcția Generală

Administrare Fiscală mun. Chișinău, Eugenia Lari și Svetlana Cerari-Lari cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii.

Se explică Svetlanei Cerari-Lari că după înlăturarea circumstanțelor care au dus la scoaterea cererii de pe rol, poate adresa instanței de judecată o nouă cerere, conform dispozițiilor generale.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Victor Burduh

Mariana Pitic